

- **Prof. dr hab. Tomasz Zarycki, Instytut Studiów Społecznych im. Profesora Roberta Zajonca, Uniwersytet Warszawski**
- **Znaczenie burżuazji przełomu XIX i XX w. dla interpretacji społecznej i ekonomicznej historii Polski**
- **Czwartek 16.04.2026, 11.30-13.00**
- **Budynek Starego BUW, sala 107, Kampus Główny UW**

Dominujące w naukach społecznych ujęcia nowoczesności widzą krytyczny jej moment rozwoju w drugiej połowie XIX w. i wiążą z kluczową rolą burżuazji. Choć społeczeństwo polskie zwykle nie jest uważane za w pełni nowoczesne, czy też nowoczesne w sposób idealny, uważa się je jednak za bliższe niż dalsze zachodnim formom nowoczesności. W studiach nad procesami modernizacji społecznej, a także gospodarczej nie ma jednak jasności co do źródeł, czy też agentów wyłonienia się polskiej nowoczesności. Czasem bierze się ona niejako „znikąd”, częściej przychodzi z zachodu, lub tworzą ją inteligenci, zwykle często pełniący też rolę pośredników w transferze nowoczesności z europejskiego rdzenia. W niektórych mniej ortodoksyjnych ujęciach przynoszą ją zaborcy lub Związek Sowiecki. W większości ujęć problemu nie jest obecna jako współtwórca nowoczesności rodzima burżuazja. Teoretycznie nieco wiadomo o jej przeszłym istnieniu, ale nie wiąże się jej zwykle z polską nowoczesnością. W moim wystąpieniu chciałem wskazać tymczasem na kluczową wg mnie rolę burżuazji, w szczególności tej która istniała do 1914 r. w zaborze rosyjskim, dla wykształcenia się funkcjonujących do dziś wzorców polskiej nowoczesności. Z drugiej strony chciałem się też zastanowić na przyczynami zapomnienia jej roli. Jej historia i formy zapomnienia mają też jak wiadomo aspekt regionalny, miejscami powstawania burżuazyjnej nowoczesności były bowiem nie tylko Warszawa, ale także Łódź, Sosnowiec czy Białystok. Kluczowym pytaniem będzie dla mnie jednak to, że powyższe kwestie są kluczowe dla zrozumienia natury współczesnej polskiej nowoczesności i pełniejszego odczytania jej historii na przestrzeni długiego XX w.

Link do ZOOM oraz archiwum seminariów EUOREG: <https://www.euroreg.uw.edu.pl/pl/seminaria>